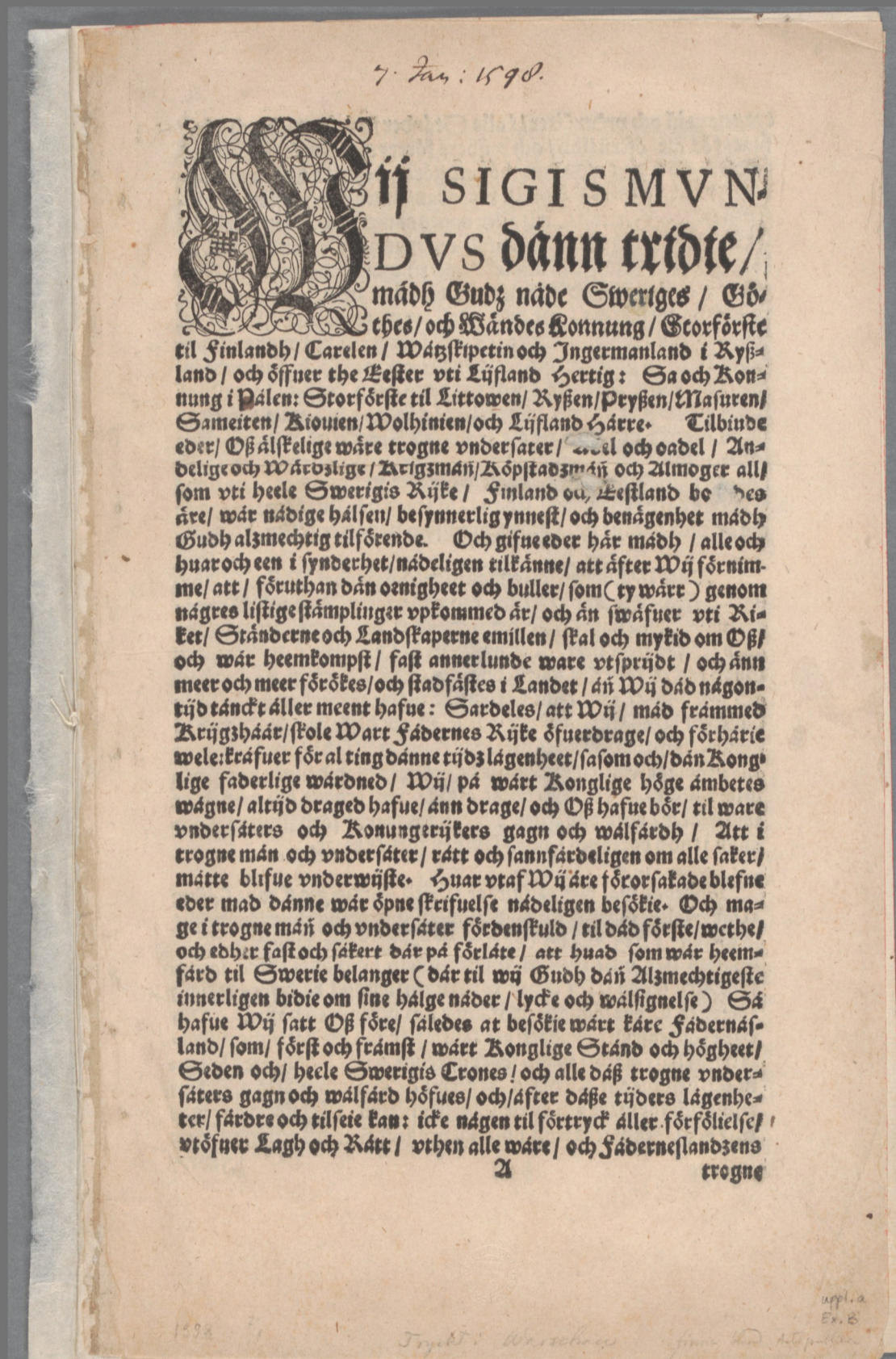

Wij Sigismvndvs dänn tridie, mädh Gudz nåde ...

SOT // 82Aa 14/I Ligg. Fol. F1700 Bland. /
Kungl. förordningar - 1599

Tillkomstår 1598

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

7. Jan: 1598.

Sij SIGISMUND
DVS dänn tydte/
mädh Gudz nåde Sweriges / Gö-
thes / och Wändes Konnung / Storförste
til Finlandh / Carelen / Wäzstipetin och Ingermanland i Ryss-
land / och öffner the Rester vti Lüsland Hertig: Sa och Kon-
nung i Pálen: Storförste til Littowen / Ryßen / Pryßen / Masuren /
Sameiten / Kiouien / Wolhinien / och Lüsland Härre. Tilbinde
eder / Oss ålskelige wære trogne vnderfater / Adel och oadel / An-
delige och Wärdzlige / Krügzmán / Kópstadzmán och Almoger all/
som vti heele Swerigis Rükte / Finland ou, Lestland be-
säre / wår nådige hålsen / besynnerlig ynnest / och benågenhet mädh
Gudh alzmechtig tilförende. Och gifue eder här mädh / alle och
hwar och een i synderhet / nådeligen tilkänne / att åfter Wü förnim-
me / att / föruthan dån ornigheet och buller / som (ty wår) genom
någres listige stämplingar vpkommed år / och ån swåfuer vti Ri-
ket / Ständerne och Landstaperne emillen / skal och mytid om Oss
och wår heemkompst / fast annerlunde ware utsprüdt / och ånn
meer och meer föröktes / och stadfastes i Landet / ån Wü dån någon-
tjüd tänckt åller meent hafue : Särdeles / att Wü / mäd frammed
Krügzhåar / skole Wårt fädernes Rükte öfuerdrage / och förhårie
wele : kråfuer för al ting dånne tjdz lågenheet / såsom och / dån Kong-
lige faderlige wårdned / Wü / på wårt Konglige höge åmbetes
wågne / åltjüd draged hafue / ånn drage / och Oss hafue bör / til ware
vnderfaters och Konungerükters gagn och wålfårdh / Att i
trogne mán och vnderfater / rätt och sannfårdeligen om alle saker /
måtte blifue vnderwüste. Hwar vtaf Wü åre förorsakade blefue
eder mäd dånne wår öpne skrifuelse nådeligen besökte. Och ma-
ge i trogne mán och vnderfater fördensuld / til dån förste / wethe /
och edher fast och säkert dån på förlåte / att huad som wår heem-
fård til Swerie belanger (dån til wü Gudh dån Alzmechtigeste
innerligen bidie om sine hålge nåder / lycke och wålsignelse) Så
hafue Wü satt Oss före / således at besökte wårt käre fädernas-
land / som / först och främst / wårt Konglige Stånd och högheet /
Seden och / heele Swerigis Crones / och alle dån trogne vnder-
faters gagn och wålfård höfues / och / åfter dånne tjders lågenhe-
ter / fårdre och tilseie kan : icke någen til förtryck åller försöldielse /
vtöfner Lagh och Rätt / vthen alle wære / och fäderneslandzens
trogne

A

trogne

trogne män och vnderfäter / i alle Ständer / til hugned och försuar / för alt öferuäldh / och wüdere förtryck / äfter sam een mild / fridsam och trygger Konung bör att göra. Huem Os anned påsäger / ware sigh hoo dåd hålft ware kan / antingen försten af Södermanland Hertigh Carl / eller någon annen af hans mådhäldh / han säger Os dåd öfuer mådhingen sanning. Ty / ändogh Wü / för war säkerhets skull / måste komme til wårt fädernaßland dänne reese / måd främmed Krigszöld : Så må i likuäl wete / och ware där på försäkred / att dåd icke skeer wårt fädernaßlandh til tunge eller någon besuaring : Vthen / så snart Wü komme til wåre och Riksens grentzer / och förnimme / att wü så blifue vndsängne / som edher trooheet och tryggheets eedh kräfuer / och Os af wåre eedsworne trogne vnderfäter / fågues bör / wele wü strax lothe astracke och ~~de~~ de alt främmed Krigszöld vthur Rüked igen : aldeles wåre Land och vnderfäter / vthen fhara eller skade i någon måtte. ~~De~~ D därnäst de saaker widkommer / som sigh i Swerie hafue tildraget / sedan Wü senest där ifrå förreeste / där om är war nådige wilie och mening / som här äfter följer.

Aldre / Wälborne / Mannachtige / Höglärde / Wäluöse / Ahrlige / Bestedelige trogne Män och vnderfäter / Andogh Wü någorlunde kunne hafue haft betänckiende / att sände äftere budh / eller skrifue flere brees til wårt Arffrike Swarie / dåssörinnen Gudh tackes foge Os siälfue düt igen / för dän ringe hörsamheet och wyrdning / som dän i åtskillige måtte wedersfaren är / för huilcket / Wü särdeles någre hafue til att bestyлле. Icke dåss mindre / hafue Wü ännu (mere för edher wälfärdh / änn för någon annen orsaak skull) weled edher samptligen måd dänne war skrifuelse besökke. Förmodendes / att i / såsom trogne och råtrådige vnderfäter / eder där äfter tilböriligen warde förhällendes / och ännu i tjdh botendes / huad som kan försett ware.

Edher är wäl wetterligt / at Wü til Sweriges Crone (äfter War Salige Härfaders högläflig och Christelig ihugkännelse / Konung JAHANS dödelige afgang) rätt ärfuinge ähre : Såsom Wü och / igenom Guds tilhiälp / och alles eders ia och samtycke (där Wü edher tilböriligen nådigst tack före wete) Sweries Crone lagligen vndsängit och bekommed hafue. Och hade fördenßskull förmodet / att Wü / äfter sådane rättigheet / skulle hafue haft macht / mådh wårt älskelige Rüks Råd / att förordne och beställe om Riksens Kegering. Huarföre Wü och / dän tjd Wü / för wåre och heele Christenhetens höghnödrängende tarf och lägenheters skull / nu senest droge af Rüked / lothe gifue war
Faders

Faderbroder Högbärne Förste Hertigh Carl/och Swerigis Rik-
tes Rådhs samptligen/ een Regerings fullmacht och Ordningh/ att
förestå Riket i wår fränware: huilckē fullmacht nogsamlingen och
wål/hade gjort fyllest i saaken/huar hon/som thåd sigh borde/hade
blifuid återkämnen och achtet: aldenstundh samme Regerings
Ordning/på Swerigis Laagh (huilcken all annen Ordning för-
thē/wål hade warid rättensöre nogh) är fundered och grunded/och
Regemented i Swerige / förmedelst samme Ordningh och full-
macht/wål hade mått/vthen alt wüdere buller / blifuid rätted och
stält i wårcked. Men dåd måtte intet hjälpe. Vthen / seden
högb:te war Faderbroder sägh/ ath Wü icke wille gifue honom al-
lene all fulmacht / och Rikhsens Föreständere Tittel (dåd han
åtskillige reeser af Os begärde) gjorde han strax / af eghen tilta-
gen myndigheet / alt dåd Wü förardnet hade / om intet. Och
strax Wü wore lupne af Skåregården / kām han till Stäckhalm
(men när Wü wore där / wille han intet düt) och trängde så
Rikhsens Rådhs (dåd Os wetterligit är) til een ny Regerings
föreningh / att hälle honom för dheris Regent (dåg på wårt
behagh) äfter som siälfue föreningen vthuiser.

Seden dätte war gjort / skreef Högb:te Förste Os till / att
Wü sadane hans tiltagne myndigheet wille bekräftige. Och när
Wü Os där vthi förüagrede (anseendes dān orätt Os skedd war/
i dåd/ at han siälf skulle tage sigh meere myndigheet / aller Tittel
i Regeringen till/ān Wü honom hade äfterlatet / och tilbörigit
war/ och komme wāre vnderfāther att tillāgne honom dåd / som
dhe och ingen/ vthen wårt samtycke mächtig war.) Looth han
sigh icke dās häller dārmādhs benöye / vthen på nytt berāmede
och vtskreef eett Mödhe till Söderköping. Och ändogh vti
Högbe:te Förstes Regerings förening mādhs förbe:de Rådhs / fin-
nes förbetinged/ att han inted vti Rikhsens wichtige saker/ vthen
Rikhsens Rādhs friuiliē / rådhs och samtyckie / skulle företage/ så
skedde där dogh tuärt emoot / så att Rikhsens Rådhs icke gārnel
(dåd Os nogsampt är kunnigt) vthen emoot deris wilie/ för-
be:te mödhe måste samtyckie.

När nu Högb:te Förste kom til Söderköping / besuārede
han sigh för Ständerne och menigheeten/ at kunne aller wele fö-
restā dānn mödesamme Regering / där mādhs sökiendes / att dhe
samptlige honom där til bidie skulle/ på dåd han seden därigenom
kunne så meere wälde och myndigheet / såsom och skedde / at dhe
(både för höfligheet skull/ såsom och/ äfter han war Wår Fa-
derbroder/och een Arfförste i Riket/och af Os/ för dān förnāmste/
insatt i Regeringen) tilskreffue honom Föreständere Tittel /

öansedt / at dhe icke wore mächtige att bortgifue / dåð Os til-
hörde.

Däråfter sändes Sändebudh til Finland / ath dhe och i län-
ke måtte emoot Wår wilie / sådant skulle samtyckie och beiake.
Och seden dhe sigh där vthi tilböriligen förwågrede / trångde För-
sten där opå / at man mådh macht och Krigszfald / skulle tuinge
dåm där til / och fordrade på mångehande sätt / att Rüksens Råd
och flere wåre trogne vnderlåter / där til skulle samtyckie / Vår
dhe nu dåð icke kunde / aller wille göre / affadhe Försten sigh oppen-
barligen / åfter som allom åhr weterligit / Regeringen på Ståck-
holms Slåt / den 3. Octobris. Anno 96. Skreff Os och dåð
samma till / att han mådh Rüksens Regering wil ware förstoned.

Dätte oachted / seden honom ingen yterligere bidie wille / greep
hån åther til Regeringen igen / och leet fhå dagher däråfter / si-
ne breef / vthgå til alle Fongter / at dhe sig åfter ingen annen / vthen
honom allene / råtte skulle / och leet så strax åther igen / Os owetter-
ligen / och emoot wårt förbudh / så och emoot Rüksens Råd / Råd
och samtyckie / vthskrifue och beramme een ny samquemd i Arbo-
ga / på synnerligh forma och sätt / såsom nåplige någen tjdh tilfö-
rende / antingen i Swerie / aller anned Konunge Rijke skedt år /
hålst åfter ingen bör aller macht hafuer / att sammenfalle någen
samquemd / vthen Konungen alleene / och då Konungen vthi sin
frånware där om betroor / Dår mådh han / såsom till ett nytt waal /
aller almenligh vpprustning / stånde / förfalle löse / widh högste
straff all Adelen och Ridderstaped / och seden så månge andre af
huar Landzånde / och Lagsagu. Och åfter han förnam / ath både
Rüksens Råd / och andre wåre trogne Mån och vnderlåter / så-
wål leette som lærde / Krigszfald som menigheeten / icke wore till-
sinnes att sökie någen Samquamd / drogh han siålf till någre frū
Mårdnader / och Personlig mådh långt taal förmanne dåm / om-
süder trugede och puffedede någre ath tillseie sigh wele komme.

Imidler tjdh skrefue Wij Försten till / och åfter hans egån
begåren / förstonede honom mådh samme Regerings omak / och
förordnede wårt samptlige Rüks Råd där till / åfter som Wij
där om lothe wåre åpne bref till alle Landzänder vtsände / och
emoot för:te Arboga samquamd / såwål som emoot dåð förre / til
dåð högste protesterede och allom förbude / då til ath sökie / Må-
steparten råttede sigh där åfter / såwål innen Råd som vtan /
Men dåð kunde icke dåshåller någed hiålpe / Vthen Försten gjorde
ljkwål mådh då gemeene ofullmächtige hoop / som kom till Arbo-
ga / dåð beslut som honom syntes: således / at honom dhå aleene
wardt

wardt all macht gifuen / til at gøre och låthe / ehuru dåd dhå
Konningen kunne misshage / och Rikhsens Rådhs sedan där emo-
otstode. Och dhe som icke wore i Arboga/dåm sökte han hem-
me i Landzänderne där the bodde/ och kom dåm i lyke måtte/ mere/
mådh onde ånn gode/ att samtyckie och vnderskrifue. Och wårt
Rikhs Rådhs och andre flere/ som dådh icke gøre wille / dhe wore
osåkre / een part måste och wike ladedh.

Når han nu således hade fått wåldet / i sijnne hānder allene /
loot han påskijne / huad han dārmādh sökt hade / drogh förden-
skull / siālf Personlig til Alfsborg / mādh stoor gāstning och olā-
genheet / för wāre vndersåter / affatte wāre tilförordnede / och satte
sine i skaden igen / dār ifrån til Calmare / handlede där på samme
sātt / drogh så åmsjyder till Finland mādh Krūgzsålck / Skip och
Skytt.

Och til alt dātte föreånder Försten / sigh hafue mānge och skā-
lige orsaker. Först / för edher där hemme i Rikhed / Nemligen /
stoor farlighheet / åfter som han siālf Personlig hafuer vtroped / hu-
ru wore til befruchte / att mādh wāldh skulle infördes een annen Re-
ligion / och huilckē ynckelighheet tilstunde skulle / att barn i waggan
skulle grate där öfuer. Dārnāst och / att Wij hafue warid wā-
lende til dåd nederlagh och blodz vttingtelse / som i Finland millen
Krūgzsålcket och dhe oprorcke Bōnderne skeedt år. Sedan / före-
gaf hannāgre Personers ostickeligeet / lyke som dhe icke hade warid
duglige till dhe åmbeter / Wij dhām betrodh och förordnet hade.
Item och / huru Wij aldrig skulle kunne komme heem igen / och att
Wij wore tillsinnes att bryte fredhen mādh Muskouyten / och att
Hårtigen war nārmest til Regeringen / badhe åfter laghen och
Arfföreningen / Och til dådh sijdste / huruledes Wij skulle ware
døde.

Dātte hafuer Högbe:te Förste / öfuer heele Swerie lated vt-
rope. För Oss gifuer han bredeuid dātte / någet annet före / Nāmli-
gen om Rikhsens Rādz stoorē wāldē / och huru dhe skā wār slācht
och familie åfter / och wele ware Konunger i Rikhed / åller såsom
Churfurster / och anned sådant / Item om ostickelighheet vti Kege-
mented och Rikhsens rāntes förstingring / til huilcked dhe skul-
le ware wāllendes. Dette och alt annad / badhe emoot Oss och
dhām / wete Wij wāl at i trogne vndersåter / tūdet och åfte af
Försten och hans vtstickede hafue hört / både muntligen och skrift-
ligen. Så åndogh Wij icke hade förmoded / att någen skulle
hafue warid / antingen emot Oss så obenāgen / åller och så så-
wezsk och godtrogen / att stālle troo och lasuen til dådh / som
uppenbarligen för ögonen annorlunde åhr.

Wij dagh likuäl / att många däd giordt hafue. Men så måge i nu här efter höre och förnimme mädh huad skäl sådant skeedt är / och att skulden icke fins hos Oss.

Först / huad dän oroo och farligheet tillkämmer / skal aldrigh bewijes / att Wij hafue warid tillsinnes / ey häller äre / att påföre wårt Fädernasland någon farligheet aller oroo / antingen för Religionen eller äliest. Fördy / edher är alle wetterligid / att dän tindh Wij komme inn / och när Wij droge af Rijked igen / då war alt stille och fredligid i Rijked. Finnes sedē någod buller aller oroo / däd hafuer Försten siälf giort / och kommed tilwäge / både mädh ordh och gärningar / i Andelige och Wärdzlige mätte : där han i ägen Förstlig Person / på frū Marc' neder och samquämder / hafuer stätt och föregifuid om stoor fara och blodz utgiutelse : sedan och utgiort falck / både Dalecarler och andre / att göre dädh samme i alle Landzänder / och huru han wille göre een Angelbrecht aff sigh. Andogh huad dädh hafuer warid för een man / och huad ändelycht han siä / dädh utwijse dhe Swänske Historier. Huar igenom underfäterne hafue fattred stoor råddoga och mistroonde til huar annen / så att och oppenbarligen ähr hört och taled worded / huruledes dhe wille härte och sköfle huar anners hws och gårder.

Därnäst hafuer iwo Försten moot wårt och Rijkens Rädz och flere ährliche Mäns betänckende / och mäd underfäternes stoor betungen / gästning och skingfärder / opreest här / försambled Krigzfalck / först i Westergötland / sedan i Smaland / och omfuder öfuer heele Rijked / vthrusted Skep / och draged mädh Krigzfalck til Finland / latid utskrifue falck / tilstätt sine tjänare att röfue och taghe huar däm syntes / Och sedan fiendtligid wiis bestanssed och bestuttid wårt Slätt Abo i Finland. Huar utaf icke blindt är at påtage / hueem som hafuer kämmid oroo häller farligheet tillwäghe.

Dädh Manslagh och nederlagh som millen Krigzfalcked och Bänderne skeedt är i Finland / däd hafue Wij aldrig gärnesedt / mytid mindre warid därtill wallende. Fördy Wij hafue skrifuid Försten til / och äliest latid vthgå wåre öpne breef där om / ath alt skubbe sljres och skilies ath mädh rätte. Men dädh hafuer intet hulpid: Utten Försten hafuer siälf mädh breef och budh reeted och framägged Bänderne / såsom wäl skal ware beujsligid / icke aleenest til at klage / vthen och til at öfuerfalle Krigzfalcked / äfter the wore mytid (såsom the föregäfue) mäd Borglägre betungede. Och andogh thet kan wäl så ware / likuäl weet man däd wäl / at thäd Finste falcked stundom klage häftigere / änn dhe hafue skäl mädh. Men ehuru om alt annet är / så hade likuäl / dädhene ondeicks
bordt

hordt affskaffes mād̄h hälftē wārre / och i w̄ för al tingh icke vppuac-
ties menigheeten til sådant obestånd / och inbyrdes blodz vtgiutel-
ser. War och een ringe tacksejelse emoot dād̄h fattige Krigszfalcked /
som nu i fyre häller sex och tiugu år sikh moot Kijksens fiender /
troligen / manligen och åhrligen bruked hadhe / och ånnu myk̄id
h̄ sue af Cronen til att krāsie / at dhe sådane lon på sūdlychtene
skulle bekomme. Huld̄e / at dhe (når inted anned war / och ingen
förmāning / som nogsampt skedde til Almogen / måtte hielpe) sikh
wardt hafue / så myk̄id mindre åre til at bestyлле. Doch hur u til-
börligid och berömligid dād̄ war / för dān som een Christen Regent
hete och ware wil / at före sin saak vth mād̄ ett sådant vplāp / och
monges lūslāth / dhār mā huar årligh man dōme om : och dār māge
dhe suare til / som dhe fattige vnder sater i sådane måtte / med råd̄h
och bñstāndh förfört hafue / såsom wāl i sin tūdh skall beuñses.
Wij were Oß mād̄h ett gatt samueth för Gudh och heale wården
frū och oskyldige / Tuist̄ och inted (dād̄ Wij och önske) att Gudh
dād̄ på den sanskyllige wårder heemsökendes / och deres blodh
krāsuedes.

Dhe ofstickelige Personer / som Wij skole hafue förordned at
förestā Slätt och Land dār i Kijked / wete Wij Oß inted häller
ihugkomme. Fördy Herr Claes Flāmming / Herr Erich och Herr
Arfuid Gustafz söner / dām hafue Wij inted satt högre / än dhe ha-
de wared tilförende / vthi Hogb: war Salig Herrfaders tūdh.
Dhe mānge odygder som Försten dām / bade mād̄h bref och Man-
dater / hafuer tillagt : kunne Wij inted anned see / än att Först̄ n
(om dhe ann kunne finnes brāzlige / dād̄ Wij dogh icke wete hal-
ler förmode) dād̄ olagligen och af wrede och asuund giort hafuer
Åldenstund de dār til icke hafue warid laghwundne. Fördy aliest
år dād̄ beuñsigid / at når dhe hafue sagt som han / så hafuer han
inge sådane odygder wist häller wjred dhām. Såsom och för
nāgre år seden år skedt mād̄h Herr Claes Flāmming / Item
Herr Carl Gustafz son / dām tūdh han / āfter war salig Herrfa-
ders afgāng / wille bruke honom til Finlandh. Och āther tuart
emoot / dhe som Försten för fhā år sedan / til heeder och åhre māst
vtroped / och wjrdt och bredt förfolgde / dām häller han nu för dhe
förmānste / Oß och Kijked trogneste : såsom nu särdeles steer mād̄h
Gressue Axel.

Att Wij aldrig skulle kunne komme til Swerie igen (såsom
Försten hafuer taled och vthsprūtt) kunne Wij icke tänckie / att För-
sten meer vppenbarelse häller wiford dār om hafue skall / än Wij
siālfur / āller andre. Fördy / āndogh dād̄ är sant / Att så wāl war
som alle männieskers wandel och wāger / stå i Gudz hand / Men så
hafue Wij an hārtil icke wist / ey häller wete nāgen sådane orsak /

här på dånne sūdhe/ som skulle / när Wij hafue hālse och sundheet / och nöden så krafuer/ kunne förhindre wår heemreese. Men dād werte Wij wål / att dār Försten hade sāt dån Legation hūt öfuer / som så mykīd omtaled och skrifuid war i näst förleden winter (huilcked och skulle heetes ware dån förnāmste orsak til Arboga mödche / såsom alle Hårtigens handlinger wtuisse) dhā hade Wij wål kunnēd rättēd wāre sater dār āfter / att Wij för två āller tree Māneder sedan hade kunnēd warid wtī Swergie. Men af dån Legationē hafue Wij ānnu intet hōrt āller förnummed/ hwarföre synes wål / huad ālfuar dār mādh warid hafuer.

Att Wij skulle ware dödh/ dād hafuer sigh ānnu (Gudh dās lof) ānnorlunde. Ty Wij āre ānnu widh godh hālse/ wtī ett roolīgīd och frūdlīgīd Regementē här i Rūtked / Gud warder här āfter mādh öf lagendes/ som hans Faderlige godheet synes/ och icke som Hårtigh Carl wil. Dāgh synes här wtāf / at / huad mān gārne seer/ dād sāger mān och gārne: såsom ett gammelt ordsāt ār. Men dār och så wore/ hāller nār Gud tādēs / så skee skal / Sā ār āndhā Försten icke nār māst til Rūtked/ wtēn war mānlige affōde āllene/ och dār māst wār ynge broder Hårtig Jahan: Sā framt Kēdh och lyfte / tro och lāsuen/ brēf och Segel / skole hāllēs och fullkāmnes.

Dād h och Försten förwānder/ att han ār nār mest til at stå Rūtked före/ bādē āfter Sweriges Laagh och Arfföreeningē / dād skal āldrig kunne bewises / mādh dån minste Tytel āller boofstaf / āntingen aff dād ene/ hāller dād āndre. Wtān wtārt emoth/ āfter en Hāredzhōfdinge icke mā/ āfter Laghen/ tilsatties af Lagmannen wtī Landzānden/ Konungens wetskap och wilie förutan/ och mād mindre Konungen samtycker och stād sāfter Laghmannens och dhe tālf māns förgāngne waal: Icke mā hāller (nār Konunger ey ār inlāndes) Hāredzhōfdinge af nāgon ānnen tagas/ ānn aff dānn som Konunger dād i hānder sätter. Sāsom lagsens ord klār līgē lyde / wtī Tingmāla Bālcken i āndrā Capitel. Huru mykīd mindre / kan āller bōr nāgen Rūtkens förestānder wālies āller tilsattias i Rūtked/ Konungens weth och befallning ofāngen och förutan? Dār wtōfuer så biuder bādē Laghen/ såsom och iām wål Arfföreeningē āllom/ att bewise Konungen āll tillbōrlīg hōrsamheet och lydno. I Arfföreeningē/ förmanēs försterne sāsom Konungens vnder sater/ til at gōre dād sāmme. Men at Konungen skulle eenkannerlīgē ware förplighted āller förbunden att sāt tie försterne til Kegeringē/ dār om fins āldrig eett ordh. Skal och icke hāller bewises/ nāged ānnēd ware sedh och bruk i nāged Arffkonunge āller waal Rūte. Wtēn der som Konung ār / hafuer han
macht

macht at förordne til Regeringen huem honom synes / och dan som
tänlig och brukligh är. Så kan och Riksd iwo så wal af andre
trogne Swenske Män blifue regered / som aff Förster/huilde al-
tid wele före större ståat/och hafuemeere betunge mad sigh. Hafuer
och i andre land och Konungeriker inted waret förmytid/at någre
af Rikens Råd och gode Män / hafue regered / och sex aller otte
Arfförster/warid där ifrån stängde. Så wette i och wal/att Dann-
marck i sex aller siu år/wal hafuer warid af dāß Rikz Råd allena
regered.

Så hafue Wij icke håller förwårded war Arfzrätt/och dan
laglige och tilbörliche hör samheet och lydne / för dād Wij are vth-
rikes. Dād håppes Oss/ingen råtuys aller sanningzman / skal kun-
ne säuz/ ansydhher gille. Icke are håller dhe Swenske eet sadant
wanartigt håller bångstyrigt fald/at the icke af Rikens Råd /
åfter Lagh och Redh / skole lathe sig regere / så wal som i andre
landh och Kongeriker sker. Wij hålle dād och där före/att/ där
Wij ett år/two håller try åslagh/wore af Riked/såsom Wij och nu
warid hafue/ Så skulle och Riked/som nu förmytid beunged och
förblåtted är/meere gagn/ lusa och förkåfning där af hafue. För-
dy/dād som åliest nödorsteligen på Konungens Håfs vpphålda-
ningh wāndes måste / där kunde Rikens gåld betales madh.
Och således kunde war frāware icke ware skadelig / och Riked
ljukewiståfter lagh blifue fridligid / och rooligen regered. Mān
på dād sätt / som nu tilgār / så hafuer Försten hålled större Håff/
ān någon Konnung i Swerie nyligen giort hafuer. Så at
dād som förre plāger ligge til Konungens vpphålle / dād rāc-
ker icke till at vpphålle Försten och hans Håff madh / vthem
måste āndā til madh vthtāre alle wāre Slatt och Gārder /
så och gāste och tillūte vnderfāterne / och āndā där öfuer / be-
tunge och plāge Rikens almoge / madh owhanlige och större
skatninger och gārder / ān någon Konnung i Swarie i manne
minne giort hafuer. Förthen dād som wāldsamligen blifuer
vttaged och fōrtārt/både een och ānerstedz/aff Försten/och hans
ny insatte Stadthållere / och befalningzmān / budh och vthri-
dere. Huilke i siālfue/mād edher store skade/wal hafue kāt och
förnummid. Skal nu dātte ware dānn gode Regeringen som
han dagaligen tilsāger och betōmer sigh vtaf : där mā i siālfue
dōme om.

Oss blifuer och wited / att Wij hafue weled förspille dān
pābegynte Fridzhandel. Så are Wij i dād/sā wal som i alt āned/
oskyldige. Wij hafue warid dān samme/sam (nāst Gud) hafuer
kommed fredzhandelen på gāng / och vten wāre Sāndebudh och
Fulmacht (dāgh först och frāmst Gudz tilhiālp) hade inted blifund

vtråtted. Men Hertigen hafuer i wår fränware i dån måtten) såsom och måd siålfue Kegeringen skeedt år/ weled drage wår myndighet til sigh/ Och at Stoorförsten skulle aldeles beslute freden/ och göre Kärskysningen måd honom/ oanseedt / att fründzbrefued förmåller/ att dåd måd ingen annen/ån måd Of see skal. Huar måd han på nytt / när hade ypped een ny feigdeigen. Andåg han måd sijne förslag blef af Stoorförsten och hans Råd h förskuttin/ och inted dārföre godh känd.

Dätte förbemålte/ måd myk id anned mere / som här är för långt att opråkne / huilcked eder bättre ånn Of kan ware weterligid/ hafuer warid eder tūdt och ofte nu i dāse tw år förhållid. Hoos Of hafuer Försten (uten dätte) föregifuid/ at Rūchsens Råd h stå åfter wår och flere Konung Gustafz affödes skade och fördarf / och wele sättie sigh siålfue op igen / såsom förbemålt år. Och wele (såsom i och wål siålfue dhe ord hört hafue) ware Konungar huar i sin Landzānde: och andre otillbörliche stycker/ som Hærtigen dām tillwūdt hafuer. Såsom och dād/ att wår troo man Råd h och Cantzler / Herr Erich Sparre / skal hafue bārtfördt Sweries Crone och Spūre/ mād sigh af Rūked/ dād Försten dogh siålf wål bättre wiste/ aldinstund hans Befalningzman hade Slat- ted inne dār hon stod på. Så åfter eder wål drager tilminnes/ at han och i Högbe:te wår Salig Hārfaders tūdh/ Walberte ware trogne Mån och Råd h/ på samme sāt försålt hafuer / och kunde dāglit wål dām dār til icke lagligen winne åller binde/ Ehwad flūt han och gjorde dār om. Uten/ ån så myk id mere / sedan wår salig Hērfader war affompned/ och för ån Wū någod dār aff wiste/ gaf han dām ledige och löse/ och föreente sig måd h dām: och wår Saligh Hērfader måste så bāre störste skullen / oanseedt / at Försten war dån/ som dād måst tilförende drifuid hade. Sedan (så lenge dām tyckte/ at de mād rätte någorledz kunde samtyckie mād honom) hafuer han warid mād dām tilfrūdz. Men strax dhe icke sade som han / hafuer han greped til sijne gamble afwundz bestyll- ninger igen/ och åndā dār til måd h / rōfued och skōsled någre af dām/ degradered och affatt ifrå deres Rādz Ambere / såsom nu ny- ligen i Stäckhålm skal skeedt ware/: Stämner och dār åfuen op- på / så månge som vtrikes åre/ at dhe/ nu i wår frāware/ skole kom- me och stå honom til rätte. Så kan huar åhrilig Mån besinne/ mād huad rätt och skāål sådant skeer/ at dån som icke år deris rätte Ofuerheet/ ey håller deres domare/ uten (dād som mere år) högste afwundzman och förföliere / skal emoot wårt wett och wilie/ som bāgges deres rätte Herre och Konung år/ stāmne och kalle dām i war frānuare / sedan han dām/ först / olagwunne berykted/ och vtroped hafuer/ och åndhā dāß förinnen/ tagendes flere wāre vn- derfater

undersäter tilhiälp/ at sättie däm ifrå deres Stånd och ämbete/ som
Wij däm tilbetrodht hafue/ huilkid ingen bör aller kan gøre/ utan
Wij/ när de däd lagligen förtiänt hafue/ I wele fördensful/ trogne
undersäter besinne och betänckie / huad rätt Os/ och wære trogne
männ / i så måtte wedersars.

Att riksens rante skal wære ille vthdeeld / och af andre för-
skingred/ däd kan wäl så wære/ huilked och i som hemme i Rijked
äre / bäst måge wete/ huem som öfuer Rijkens rante och ypbörd /
hafuer haft til att råde och binde / och äfter huilkes breef och besäl-
ning / dän är worden ypburin och vthdeeld / antingen äfter För-
stens/ eller Rijkens Råd / däd kan sådant wtwise. Dagh wære
Wij och däd/ at där Försten skrifuer / sigh hafue giort Os och Rijk-
ked så mykin färdeel/ där finne Wij / Rijkens gald wære föröked/
mäd stoore Summer/ sedan Wij droge af Rijked : wære Slätt
och Gärder/ så wäl som alle undersäter/ plat ytar mede/ mäd gäst-
ninger och skingsfärder / af Förstens tjänere och mädhällere som
förberört är/ oanseedt/ at däm hafuer warid så äfte läfued där på
medell och lüja / och måste skullen tilförende/ i dän måtte / lagts på
Rijkens Råd / som nu måste parten på ansed äär / icke hafue giort
däm stoor tungre/ aller befastnad. Alliest hafuer Rijkens Råd
(sa mykid Os weterligid är) icke haft mere til vnderhåld/ änn som
Wij däm siälfue hafue äfterläted. Så hafue och Stadthällerne
i Landzänderne / icke häller haft mere myndighet af Os / än som
dhe hafue haft i wär Herrfaders tjdh: hafue icke häller tillagned
sigh/ nägen Konungligh rättighet. Men om man will see till/
huru nu tilgar i Rijked/ Så hafuer Grefue Axel allene/ meere myn-
dighet och macht / mäd wære undersäters skade och fördärf/ än al-
le dhe andre / Han hafuer och tree de störste Landzänder till att fö-
restä/ där ingen af de andre/ hafue haft meere änn een / och han al-
lene så mykid i förlänning och yppehåld af Cronen / som de andre
alle i hoop. Föruthan däd som Förstinnerne / både af Medel-
bärg/ och Saren/ så och Härtig Göstaf/ af Cronen/ mot wär wilie
och samtyckie/ är förlänt: för huilked och Rijkens Råd i Wastena/
dän tjdh de där till / icke wille samtyckie/ blefue mäd snubber / så
och/ ondhe och ährerörige ordh tiltalede/ och afwiste. Där ytaf
är klart til at see/ at de som wele samtyckie/ och seje som Härtigen/
de hafue huad weldor de wele / blifuer däm och til gode halled/
ehuru de handle mäd wære/ och flere gode Mäns undersäter och
tjenere.

Däse äre de skääl och orsaker/ som Försten förenänder/ huar-
före han så hafuer tagid saken fore / emoot Os. Här bredeuidh/
g fuer han och tilkänne/ och wil alle öfuertale / at däd skal wære
Os och Rijked til gagn och godhe. Han hafuer wäldsamligen

1 moot wår wilie tiltaged sigh Regeringen/ förskuttid och förfolgd
2 wårt alskelige Rikts och Regerings Råd. Han hafuer måd list/
3 falskheet och tuångh/ kammed wåre Befästninger i sijne hån-
4 der/ dån skanssed/ beskuttid och wåldsamli- gen intaged/ såsom måd Ab-
5 skeedt år: och där till misbruket wår Adel/ tjänere och krigsmån/
6 måste parten moot deres ågen wilie: Hafuer lated sköfle wåre
7 trogne Måns/ både Adels och Krigsmåns/ gods och gårdher/ fäng-
8 slad och ille trachtered wåre tjänare/ såwal i Swarie som i Fin-
9 land. Månge åre blifne sköflade/ och dån deres måd wåldh af-
10 hån- Wår ågen Syster/ hafuer icke håller i sijne gömmer/ på wårt
11 åged Slätt nu tid tilbörli- g frid och säkerheet. Wåre Såndebud
12 åre snöplige måd otillbörli- g skällord/ eedher och bannor blefne vnd-
13 fångne och affårdigede: Wåre bresdragere fångne och grepne/ och
14 ånn i andre land och Kongeriker: Wåre brees som Wij både Rå-
15 ded och eder samptligen/ hafue tilskrifud/ icke allenest fördalde och
16 vnderslag- ne/ yten och sedan/ på yppenbarlige samquamder oplasue/
17 och til dād wårste vtrydde: och de som wåre brees/ för edher hafue
18 förkun- ned/ dån hafuer han förfolgd til luf och åre. Mån hans
19 brees åre saklöst förkun- de blefne öfuer alt Riket/ ehuru store/
20 oråtwise och osanfardige beskylninger/ där vti emoot Os/ finnes
21 Kunde. Wåre tjänere förfolgde/ ifrå alle åmbeter och vnderhåld
22 affagde och satte/ een part nödges att riggie deres födhe/ åller fälle
23 sigh til förstens hoop. Slätt och faste/ moot wår wilie och be-
24 falning/ ifrå wåre tjänere tagne/ och måd förstens besatte/ hwi-
25 lde där rikteligen/ och wål vnderhåldne blifue/ af wår och Cronones
26 rån- te/ och hete nu alle wåre tjänere/ oanseet/ at de göre Os alt
27 dād høgmo- od och förtreer/ dhe kunne. Och wåre lyde där emoot
28 stoor nödh/ och mångem blifue ifråtaged/ både deris ågid/ såsom
29 och dād/ Wij dån vnt och förlant hafue. Os (såsom och wåre vnder-
30 sater) år ifråtaged någre hundrede gods och gård- er/ som wåre
31 och deres föråldrer/ i mang åar hafue haft hand emillen. Skal
32 dätte heetes Christeligen och wål regere/ åfter Swerigis Lagh/
33 Råd och försäk- ring: Skal och Söderköpungz besluth/ huilket
34 mörke emoot wår høgheet och myndighet skeedt år/ och Wij inted
35 hafue weled håller kun- ned gille/ så wåre förstått: At dād vtyd-
36 ningen och meeningen där opå: så år dan fast wårre och odrågli-
37 gere ånn si- ålfue bockstafuen. Huarföre/ såsom Wij tilförende
38 hafue protestered där emoot: Sz hafue Wij nu/ åfter dånne för-
39 klenting/ och dād som dagligen stelles i wåråd/ fast meere och
40 yterligere orsak och skål til at göred/ Lagbo- ken lyder: Att
41 når Konun- gee lagligen krönt och wigder år/ då åger han
42 Borgom och Landom rådhe/ och Upsala ödhe/ och Crono-
43 ne gods/ Land och lhan gifue. Söderköpungz besluth/ der
44 Sösten

Försten sigh så högt oppå beroper/innehåller: **Ne** alle ämbeter
i Riket skole betännes och föreståas af wåre eenskylte män
och tjänere. Men huru då nu blifuer fullkämmed / går syn
för sagn. Osuer alt dätte/ så blifue Wij ändå bestylte inländes
och uthländes/ til wårt Konglige godhe namn och lampa / såsom
förber: är: Och ändå fast meer och yterligere (såsom mångom
är wetterligid / för någon tydh sedan ware skeedt i Stäckhalm)
där Försten hafuer utroped/ Os hafue tilskrifuid Rikets Råd/
at de skulle kämme Försten om halsen / skulle då ann skee i man-
delmidt / äfter som hans ord hafue warid. huldæd Wij aldrig
tändt/ myktid mindre befaled hafue. Och lyktwall vnderstär sig
förbemålte Förste / att osuertale edher / at alt skeer Os til gagn
och gode : och at emillen Os och honom / är slätt ingen wede-
wilie aller missförstånd / Uthan at Wij mådh sådane hans före-
tagende äre wäl tilfredz. Så kunne Wij aldrig tro / at
någon råtwis och förständig mann / skall wele lathz talie sigh
dåd i troon / när han wil achte opå / huru i alle mätte handled
blifuer. Försten hafuer i Arboga (såsom förber: är) för-
trösted om een Legation, som skulle kämme hüt / och fardre
Os heem igen. Så hafuer han och lated gå rychte osuer heele Rik-
ked / at han hade sänt Skepsflätten til att beledsage Os.
Sanningebudh hafue Wij inge förnummed: Skeppen wore widh
Danzigt/ meere för kundskap / och Os till förhinder / än för nå-
gon annen orsak skull. Och förr änn Wij finge rätteligen wete/
at de wore där / wore de allreede dragne tilbake igen. Sådant
förtreet / foruthen all annen orätt och waldzwarden / som har
förbemält är / är Os tilfoged / då Wij dagh aldrig af För-
sten hade künned förmodhe / ey håller förskylde. Kunne och
icke besinne / at i trogne Männ och vnderäter / sådant gärne
see / håller godwilligen där till hulpid hafue.

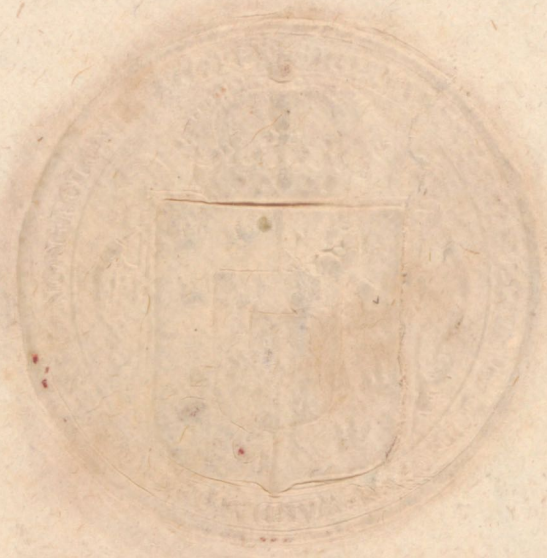
Och ändagh Wij förmedelst dån macht och förmögenheet/
som Gudh Os gifuid hafuer/wäl hade haft ämne och medel/at hin-
dre och förkämme Hertigens förhafuende/både widh Alsbarg/
sedan och widh Calmare/och ämsjuder för än han kãm till Abo/Så
hafue Wij sådant daglikual/icke göre weled/både för då förtröon-
de/Wij hafue haft till wår Faderbroder (dån Wij aldrig där äm
hade trodt) såoch på dåd/ att Wij icke skulle/heetes ware dån förste/
som någod waldsampt wille begynne/och således kämme wårt Fa-
dernåsländ i oroo/och inbyrdes seigde/äfter Wij äre dån/som (näst
Gudh) allene hafue kämmid dåd til früd och rooligheet igen/
schrendes/ att dåd då föruthē/hafuer haft Kriig och olyck enogh/

meer änn noagh/icke långt frå fyretyo år. Men huad Försten
hafuer haft för mädlüddende där mäd/däd vtviser hans framfar-
ne och änn daglige företagende.

Därföre / lükte som Wij trogne män och vnderfater/besynnerli-
gen för edert äged gagn/wälfärd och bäste skull (äfter som och i be-
gynnelsen förmålt är) skrifue eder dänne reese till: Altså begäre!
förmane/biude och befale Wij nådeligen och alfuätligen/ at i vpla-
te ögonen/ och see hwart vth dänne saken ländet. Nämligen/ vnder
ett sagert stehn/ och förkapped alle sakers förklarningh/ och wräng
vthtydning/ skilie Ösifra wärt Arssfrükte/ så behändigt/ at Wij icke
eens skole märcked/ förr änn Wij äre där ifrån; och i icke håller wet-
te ett ord där af/ förr änn i skole grüpe til wärie/owiliendes / emoot
edher Herre och Konung. Och ändag Försten i sine vtgångne tryck-
te breef (särdeles däd som lyder om Her Carl Gustafsson) vttryc-
keligen gifuer tilkänne/ at om Försten hade weled som i/ så hade han
länge sedan kunned wäte Konung i Sweriges Rükte. Däd är alt för
otildörligid tilmäale. Så kunne Wij dag aldrig troo/ at i så ringe
skole achte eed och Lagh/troo/läsuen och Arssöreninger/vtan hal-
le däd därföre/ at lükte som mytid anned om Ös är ber äted / som in-
ted är wärt: Altså är och här mädh skeedt. Därföre/ så lather eder
nu inted längre förföre: later eder och icke håller längre tuinge/ af
dänn som sigh sialf ifrā Kegeringen (huiiken dāgh alrig wäte
honom allene betrood) affagdt hafuer/ och nu huarckē äfter Gudz/
aller wärdzlig lagh/ öfuer nägon/ Kätt aller lagh gid walde hafuert
besinendes/ at edre försädher/ däd icke håller näntid för eder vnder-
gätt hafue/ oanseedt/ at dhe icke hafue haft nägon Herre eller Ke-
nung att berope sigh opå/ som i nu hafue. Wij wele (mäd Gudz
tilhialp) nu mädh däd allerförste i dänne Sommer/sialfue komme
i Rüked igen. Och försee Ös/ at Wij/ såsom edher rätt Herre och
suarne Konung/ så blifue sägnede/ och af edher annammede (äfter
som förberört) tilbörigit / och wärt fulkomlige faste förtroonde
til eder/ är. Halst äfter Wij wete Ös aldriugh anned af edher för-
skylt hafue/ änn däd som gått är. Wij hafue inted bullet håller
oreede kammed i Rüked: Wij hafue ingen betunged eller besuä-
red. Och när wij änn stundom af wärt ägid/ en ringe tingh begä-
red hafue/ icke meere änn til nägre skinnwarue/ och ett skorritt har-
nest (huiick ed Wij sialfue til wärt äged luf hade göre lated) dā är
däd Ös blefued förneeked. Wij hafue ingen gäst håller vthöödt.
Huad Wij hafue läfued och til sagdt/ däd wele Wij/ som een Chri-
sten Konung/ aldeles obräzligen hälle. Lather eder fördänskull
inted meere emoot Ös reethe/ eller förföre: lydens inted längre
äfter falske dichter och sagor: hörer inted längre på wär ölampe
och

och förtaal: Jörfölier icke wære trogne Männ och tjänere/ såm in-
ted ont af edher aller Fädernaflanded förskylt hafue: Sitter in-
gen Rättegång håller doom öfuer däm: förtager Öß icke wär rät-
tighet/ vthen håller eder alle til Öß/ äfter som edher på Keds och
lags wagne bör att göra. J gode män af Prästerkapet / Kämmer
ihugh huru i siälfue läre: Gifue Gudi/ däd honom tilhörer/ och Öß
däd Öß t. l. hörer/ och Gud Öß vndt hafuer. J ährliche Krigzmän/
Kommer ihug eder eeds och trooheetz plicht / i Öß äre förbundne
mädh: Äre i icke tilböriligen i wär franwäre blefne lönte och vnder-
haldne/ så är däd Öß emoot. Wij hade däd alt annorlunde förord-
ned/ ändogh wär wilie och befallning hafuer så wäl i däd / som alt
anned/ härtill höß däm/ som där om äfter wär befallning skulle hafue
bestält/ lütet aller alzintet gullet. J ärlige Köpstadzmän/ be-
täncker edher troo och löfuen emoot Öß. J dannemän och Skatt-
skyllige i lütte mätte/ och blander edher icke i de saker / som edert
Ständh inted widkämme/ vthen Öß/ mäd sampt wärt älskelige
Kjtz Råd / äfter Sweriges lagh / och Konungzlige rättighet
tilkämme. Lather eder alle samtligen finnes trogne och rätträ-
dige vnderfäter/ som i löfued och swarid hafue. Där emoot wele
Wij/ trogne män/ vnderfäter och dannemän/ icke alleneft altid och
troligē lache Öß wärde om alles edre länglige beständ/ förkästring/
wälfärdh/ gagn och gode i alle mätte (såsom Öß på wärt Kongli-
ge höge ämberz och swärne Keds wagne/ som sådane ähåge och om-
särgh af Öß kräfuer / bör att göra) vthen och / mädh all Konge-
ligh nådhe och walgärningar/ wedergälle / ihugkämme och belöne/
alle wære trogne vnderfäter och tjänere / som sigh mäd sannskyllig
troheet och stadigheet/ äß til gode/ hafue förnimme lated/ däd sam-
me här äfter göra / och sigh äfter wære budh och befallningar rätte
wele/ och icke af lättfärdighet late sigh til mistäncker / obehagh/
wrängemeningar/ änn sieder til obeständh/ aller otroged företagen-
de emoot Öß beweke/ utaf någre/ wære sig ho de dälst wære kunne/ i
högre aller ringere Ständh/ som Öß och wärt Konglige gode
namn/ ähre/ högheet/ wäldhe och myndighet/ wele förölampe/ be-
fläcke/ aller förtinge uti wär fräware: Vthen troligen och manligē/
tänckie til at hälle den Keds/ huldskap och manskap / heele Sweri-
ges Kjtte / Öß / och ingen annen / är mädh förplighted och för-
bundedh. Där huar och een som Öß troligen meener / och som
een ährlich Swensk man / sin ähre och trooheet achter till gode
niute / må hafue sigh fulkamligen till förlate. Men där i emoot
Öß någed göra wele (däd Wij däggh icke förmoode/ och Gudh nå-
digst förbiude) Så skole i otuflendes wete / dan rättfärdige
Gudz straff öfuer edher och edre äfterkämmende. Såsom Wij

och då omsjüder nödges grüpe til de medel och vthwäger/huar mäd
Wij förhåppes/ att ett sådant ohört wald och orätt / skal mädh
wäner och wäns wänners tilhiälplifue wedergjort. Och befale
eder trogne vnderfäter och dannemän alle / här mäd Gudh Alz-
mechtrigh samtlegen nådeligen. Gifuid i wär Stadh Warsau den
7. Januarij, Anno 1 5 9 8. vti wärt Regementz tjdh i Swerie
på däd samtē / och här i Pälē däd allefer.

kon. trogne vnderlater och dannemån alle / här måd Gudh All-
mechtrigh samtligen nådeligen. Gifuid i wår Stadh Warsau den
7. Ianuarij, Anno 1 5 9 8. vti wårt Regemensz tjdh i Swerie
på dād samtē / och här i Palen dād allefer.

